

[Socialministeren.]

pristalsregulering), forslag til lov om ændring i lov om krigs-ulykkesforsikringsrente til enker efter visse fiskere. (Om ændret pristalsregulering) samt forslag til lov om ændring af lov om offentlig forsorg. (Om ændret pristalsregulering).

De 5 lovforslag er en følge af lov nr. 83 af 16. marts 1963 om beregning af det reguleringspristal, som fremtidig skal anvendes ved pristalsreguleringer, der er fastsat ved lov, og forslagene er i videst muligt omfang udformet i overensstemmelse med det netop fremsatte forslag til lov om ændringer i lov om lønninger og pensioner m. v. til statens tjenestemænd. Efter forslagernes gennemførelse vil man have opnået, at alle pensioner, tillæg, indtægtsgrænser og andre beløb, der i disse sociale love er angivet i kroner, er ført à jour efter det nye reguleringspristal, og at de ved fremtidige udsving i reguleringspristallet ud over 100 bliver reguleret samtidig med lønninger og pensioner til statens tjenestemænd. Det er endvidere foreslået, at der ved et eventuelt fald i reguleringspristallet under 100 skal ske regulering for hver 2 points, det vil sige ved de intervaller, som i den tilsvarende situation gælder på det private arbejdsmarked.

Ved fastsættelsen af de nye beløb i lovforslagene er indregnet den brøkdelt af en reguleringsportion, som henstod udækket ved overgangen til det nye reguleringspristal, ligesom der i grundbeløbene for folkepension, invalidepension og enkepension er indregnet de midlertidige tillæg, der blev indført i sommeren 1962 som kompensation for omsætningsafgiftens indførelse. På tilsvarende måde er det ved samme lejlighed gennemførte ekstraordinære lommepegebæbeløb indregnet i det nu foreslåede lommepegebæbeløb.

De foreslåede ændringer får virkning ved de beregninger af ydelserne, som i henhold til den gældende lovgivning skal foretages pr. 1. oktober 1963, på hvilket tidspunkt de før omtalte midlertidige tillæg og ekstraordinære lommepegebæbeløb i kraft af lovgivningen herom udløber.

Med disse bemærkninger, og idet jeg i øvrigt henviser til bemærkningerne til forslagene, skal jeg anbefale lovforslagene til tingets velvillige behandling.

Den første sag på dagsordenen var:

Spørgsmål til ministrene.

Af *Vagn Bro* til ministeren for offentlige arbejder:

„Agter ministeren at benytte den adgang til dispensation fra bestemmelsen i § 1 i lov om midlertidig ændring af loven om tilskud til de offentlige veje om reduktion af statens refusionsbeløb, der er indeholdt i samme lovs § 2, således at kommuner, som udviser større vejudgifter i 1963-64 end afholdt i 1961-62, og som har måttet afholde uforudsete vedligeholdelsesudgifter af ekstraordinær karakter til udbedring af veje, der efter denne vinters strenge frostperiode er beskadiget under tødbruddet, kan opnå fuld refusion efter kapitel 1, § 11, stk. 6, i lov af 7. juni 1958 om tilskud til de offentlige veje?“

Vagn Bro: I lov nr. 30 af 7. februar 1963 om midlertidig ændring af loven om tilskud til de offentlige veje hedder det i § 2, at der i særlige tilfælde er adgang til at dispensere fra bestemmelsen om reduktion af statens refusionsbeløb, og som begrundelse herfor nævnes i bemærkningerne til lovforslaget, der blev fremsat den 6. november 1962, f. eks. følger af naturkatastrofer og udgifter til udbedring af veje, der er beskadiget under tødbrudsperioder. Der blev under lovforslagets behandling ikke ændret i denne forudsætning, og derfor går jeg ud fra, at der principielt ikke vil være uenighed om, at der skal kunne ydes refusion på dette område.

En række kommunalmænd har nu spurgt om, på hvilken måde og i hvilket omfang dette kan ske. Nu er forholdet jo uomtvisteligt det, at skaderne er meget forskellige. Jeg er desværre så uheldigt stillet, at en af de veje, jeg må befærde tit, nemlig hovedvej 2 — man kan for øvrigt sige parallelvejen til fugleflugtslinjen — på sine steder er meget hårdt ramt af frostskafer.

Idet jeg altså går ud fra, at der ikke er nogen uenighed om det principielle, vil jeg gerne æske den højtærede ministers udtalelse om, hvorvidt man kan opnå fuld refusion efter kap. 1, § 11, stk. 6, i lov af 7. juni 1958 om tilskud til de offentlige veje.

[Vagn Bro.]

Det er mig bekendt, at vejdirektoratet arbejder med fremtiden; det er selve grundlaget for vejene, det vil ordne således, at vi ikke kommer ud for disse uhyggelige, årligt tilbagevendende frostskafer. Det er jo et langtidsproblem, men her drejer det sig om det øjeblikkelige.

Samtidig ville jeg henstille til den højtærede minister for offentlige arbejder at tale med sin kollega den højtærede justitsminister om følgende problem. Det havde været heldigt, om politiet, navnlig i påsken, i lidt højere grad havde set efter på steder, hvor der i virkeligheden var fuldkomment sammenbrud.

Ministeren for offentlige arbejder (Lindberg): Det ærede medlem hr. Vagn Bro har spurgt mig, om jeg agter at benytte dispensationsadgangen i lov om midlertidige ændringer i vejtilskudsloven, således at der uanset den i dette finansår fastsatte begrænsning af kommunernes refusionsberettigede vejudgifter ydes normal refusion af kommunernes udgifter til udbedring af veje, der er beskadiget efter den strenge vinter. Jeg skal i den anledning oplyse, at der allerede i bemærkningerne til forslaget til den midlertidige ændringslov er peget på, at adgangen til at give dispensation er ment at skulle omfatte uforudsete vedligeholdelsesudgifter af ekstraordinær karakter, f. eks. til udbedring af veje, der er beskadiget under tøbrudsperioder. Jeg har derfor allerede i et cirkulære af 11. marts 1963 til kommunerne meddelt, at der vil blive givet dispensation for sådanne udgifter, samt at der vil blive udsendt nærmere retningslinjer for, hvorledes disse udgifter skal dokumenteres.

Jeg forstod, at det i og for sig var disse retningslinjer, som det ærede medlem ville høre noget nærmere om.

Det er jeg ikke i stand til at tilfredsstille det ærede medlem med, da disse retningslinjer ikke er helt færdiggjort endnu. Jeg har heller ikke været forberedt på det, da det ærede medlem ikke i det skriftlige spørgsmål har formuleret noget i den retning.

Jeg må i øvrigt minde om, at regeringen og folketinget med den midlertidige ændring af vejtilskudsloven ønskede at opnå,

at kommunerne i dette finansår skulle udvise tilbageholdenhed med hensyn til de vejanlæg, hvortil staten yder refusion, således at statens udgifter til refusion skulle blive ca. 35 mill. kr. mindre end i finansåret 1962-63. Den usædvanlig strenge vinter vil nødvendigvis medføre betydelige uforudsete udgifter til udbedring af de beskadigede veje, og da den ved loven tilsigtede begrænsning af kommunernes aktivitet ikke skal omfatte udgifter, der skyldes årsager, som kommunerne ikke er herre over, må det påregnes, at statens besparelser bliver mindre end anslået. Det er imidlertid endnu for tidligt at sige noget om, hvor meget udgifterne til udbedring af veje i alt vil beløbe sig til, men når jeg i løbet af sommeren har fået klarhed herover, må jeg formentlig anmode finansudvalget om fornøden bevilling til refusion af disse udgifter.

Hvad angår det ærede medlems bemærkning til mig om at foranledige, at justitsministeren er opmærksom på det sidste emne, det ærede medlem omtalte, skal jeg gerne sørge for, at dette finder sted.

Vagn Bro: Jeg er i stand til helt ud at takke den højtærede minister for svaret.

Jeg er klar over, at der vil gå tid med dokumentation af disse udgifter. Jeg vil kun lige som en slags forsvar for mig selv og mit spørgsmål sige, at vel har jeg ikke spurgt om retningslinjerne — det er i orden — men jeg formulerede spørgsmålet således, om man kan opnå fuld refusion efter den pågældende bestemmelse — selvfølgelig kun for dokumenterede udgifter.

Ministeren for offentlige arbejder (Lindberg): Jeg går ud fra, at det ærede medlem har opfattet min besvarelse således, som den skulle opfattes: at der bliver tale om fuld refusion på dette område. Men det er jo givet, at når der opstår disse tøbrudsskafer og der samtidig kan være tale om et stykke vej, hvor man har planlagt at der skal ske forbedringer, så må der ske en sondring imellem, hvad der er forbedringer, der alligevel skulle være udført, og hvad der er tøbrudsskafer. Det er altså retningslinjerne for at finde frem til det rigtige kriterium herfor, vi arbejder med i øjeblikket

Hermed sluttede spørgsmålet.

Formanden: Det ærede medlem Aksel Larsen har meddelt mig, at han tager det af ham den 23. april anmeldte spørgsmål til statsministeren tilbage. Spørgsmålet er hermed bortfaldet.

Af *Damsgaard* til statsministeren:

„Hvilke planer har statsministeren for anvendelse af statens ejendom Marienborg?“

Damsgaard: Da tidligere statsminister Viggo Kampmann for et par år siden bad finansudvalget godkende, at staten modtog den testamentariske gave Marienborg ved Bagsværd Sø, var jeg imod det. Ejendommen med hus og stor park er som bekendt testamenteret til staten af afdøde højesteretssagfører David. Det var jo en smuk tanke, men sådanne gaver kan i visse tilfælde være dyre for modtagerne. Det mener jeg også denne vil blive for staten, og denne opfattelse skal nok vise sig at være rigtig, hvis staten vil beholde gaven. Ejendommen har jo allerede været dyr alene ved ombygningen på 1,6 mill. kr., og jeg har set noget om årlige driftsudgifter på 111.000 kr.

Da et flertal i finansudvalget traf beslutning om at modtage Marienborg, var der opstillet det angivelige formål, at udenlandske statsgæster skulle indkvarteres her, og at statsministeren, eventuelt udenrigsministeren, kunne bruge ejendommen til sommerbolig. Til det første formål har den kun været brugt en enkelt gang, og hvad det sidste angår, har jeg forstået, at den nuværende højtærede statsminister har sagt fra og den højtærede udenrigsminister vistnok ligeså. Vi kan altså konstatere, at de skiftende ministre foretrækker — og det kan jeg såmænd godt forstå — fiskerhus på Fanø, husmandssted i Vendsyssel og landarbejderbolig på Lolland fremfor de mere statslige omgivelser ved Bagsværd Sø.

Jeg forstår som sagt egentlig godt de højtærede ministre. Det var blandt andet, fordi anvendelsesmulighederne er så snævre, at vi fra venstres side i sin tid advarede imod, at staten engagerede sig i en overtagelse af Marienborg.

Nu har staten imidlertid fået ejendommen, og når jeg har stillet dette spørgsmål

til statsministeren, er det ikke for at fremkalde en ny debat om bevilningens rimelighed, men jeg synes, at den højtærede statsminister må være forpligtet af sin forgængers ihærdige initiativ til, at staten skulle overtage denne ejendom. Jeg synes, at statsministeren må være forpligtet på en sådan måde, at han skylder både sin forgænger og offentligheden, at Marienborg anvendes på en rimelig måde, ellers fristes man jo til at tro, at den højtærede statsminister ønsker at lægge afstand mellem sin embedsperiode og sin forgængers, skal vi sige mere „florisante“ periode.

Jeg ved ikke, i hvilket omfang staten kan være forpligtet af sådanne gaver og af de formål, der er angivet i fundatsen; det er efter min mening ikke ubetænkeligt at modtage testamentariske gaver, der kan medføre vidtrækkende økonomiske forpligtelser — og hvad skal staten nu anvende denne gave til? Det kan være både interessant og nyttigt at få at vide, hvilke planer statsministeren har for anvendelsen af statens ejendom Marienborg.

Statsministeren (J. O. Krag): Jeg er ganske enig med det ærede medlem hr. Damsgaard i, at hele diskussionen om, hvorvidt gaven burde have været modtaget eller ej, nu er passé, og at vi ikke bør grave den op igen. Jeg er også enig med det ærede medlem i, at nu, da vi har ejendommen, bør den selvfølgelig have en rimelig anvendelse. Det tror jeg også den vil få.

Det er rigtigt, at højesteretssagfører C. L. David testamenterede ejendommen til staten. Da han var død i 1960, meddelte eksekutorerne — det var højesteretssagfører Jonas Bruun og landsretssagfører Sv. T. Bruun — at Davids testamente, der var oprettet i 1952, indeholdt følgende bestemmelse, som jeg med den højtærede formands tilladelse vil citere. David skriver:

„Min ejendom Marienborg ved Frederiksdal testamenterer jeg til staten på det vilkår, at den overlades til vederlagsfri sommerbolig for landets statsminister. På grund af sin beliggenhed, der på én gang er landlig og dog i umiddelbar nærhed af hovedstaden, vil den formentlig egne sig til det angivne formål. Det har undret mig, at der ikke tidligere er stillet

[Statsministeren.]

en sommerbolig til disposition for landets skiftende statsministre, på hvis arbejdskraft der trækkes så store vekslers.

Skulle statsministeren af en eller anden grund ikke ønske at benytte boligen, stilles den midlertidigt til disposition for et andet medlem af regeringen — i første række for udenrigsministeren.“

Inden denne gave kunne modtages, måtte man, som det ærede medlem antydede det, henvende sig til finansudvalget. Det skete i juli 1961, og i den daværende statsministers henvendelse udtalte han, at han mente, at ejendommen var velegnet dels til sommerbolig som anført i testamentet, dels som centrum for udøvelse af de nødvendige repræsentative funktioner, enhver regering vil have, herunder også lejlighedsvis som gæstebolig for officielle udenlandske besøgende.

Ejendommen blev så i 1962 for første gang taget i brug, da ministerpræsident Ben Gurion var på besøg. Siden har det det meste af tiden været vinter, og det er boligen ikke direkte indrettet til. Ikke desto mindre har den været anvendt enkelte gange. Jeg kan meddele, at vi har haft sydslesvigske repræsentanter på besøg på ejendommen, og et par offentlige kommissioner har afsluttet deres arbejde derude.

For denne sommers vedkommende har jeg måttet meddele, at jeg desværre ikke kan tage ophold på Marienborg. Det skyldes bl. a. den rejse til Sovjetunionen, jeg efter planerne skal tiltræde i juni måned. Jeg har derefter i overensstemmelse med de citerede bestemmelser i testamentet henstillet til udenrigsministeren, om han kunne tænke sig at benytte Marienborg i den kommende sommer, og hertil har udenrigsministeren svaret bekræftende. Han vil i et passende tidsrum benytte Marienborg i sommer.

Det er imidlertid klart, at denne store ejendom, som det ærede medlem jo kender, ved siden heraf vil kunne udnyttes til de øvrige nævnte formål. Den vil kunne benyttes ved repræsentative lejligheder, hvor det diplomatiske korps skal samles et sted, og den vil kunne benyttes i forbindelse med internationale komiteers møder her i landet, ligesom der fortsat er planer om, at udenlandske ministre på besøg her vil kunne

beværtet derude i omgivelser, der svarer til, hvad gammel dansk kultur har kunnet frembringe.

Damsgaard: Jeg takker for svaret på spørgsmålet om, hvordan Marienborg skulle bruges. Det var vel nok lidt anstrengt. Jeg har forud for denne debat i en udtalelse til pressen nævnt noget om, at den danske stat ofte står som arrangør af kursus og seminarer for folk fra udviklingslandene, og at vi fra venstres side gerne så Marienborg anvendt til sådanne formål. Det kan jo være svært at skaffe plads til disse kursus andre steder. Var det ikke en opgave, nu da de højtærede ministre egentlig vistnok helst er fri for at være derude, at bruge Marienborg til disse formål? Jeg opkaster det som en tanke her og håber, at statsministeren ved at studere fundatsen vil finde udvej for en rimelig og fornuftig anvendelse af ejendommen.

Jeg har set, at regeringspressen har fremsat forskellige forslag til Marienborgs anvendelse. Herunder er det bl. a. nævnt, at en række af udenrigsministeriets mange cocktailparties måske kunne flyttes derud. Jeg må sige, at jeg synes ellers, de holdes udmærket — hvis de i øvrigt skal holdes, det skal de måske — i de repræsentationslokaler, vi allerede har, og jeg vil gerne tilføje, at ved en rimelig anvendelse af ejendommen Marienborg forstår jeg opgaver, som staten ikke kan løse på anden måde. Jeg synes, den måske på en forstandig måde kan bruges til disse u-landsformål. Jeg nævner det som et tillægsspørgsmål. Måske kunne det være en idé for ministeren, som er lidt tynget.

Statsministeren (J. O. Krag): Ja, jeg ved såmænd ikke, hvor anstrengt mit svar var. Det var vel ikke stort mere anstrengt end spørgsmålet. Mon ikke vi kan blive enige om det?

Hvor mange cocktailparties skal man holde? Det ved jeg ikke. Mig bekendt holder udenrigsministeriet ikke ret mange, og personlig deltager jeg så godt som aldrig i den slags selskaber, men en vis gæstfrihed over for udlandets repræsentanter her i landet må vi vel udvise, og det tror jeg også det ærede medlem og hans parti vil bidrage til. I den forbindelse kunne Marienborg jo

[Statsministeren.]

komme ind på en fortrinlig måde. Måske er det slet ikke til skade for landets renommé at vise, at der eksisterer andre bygninger i landet end Christiansborg Slot.

Hvad angår internationale komiteer, kan jeg sige, at Marienborg vil blive centrum for et besøg af en UNESCO-komité, og der kan komme andre lignende lejligheder. Den russiske socialminister kommer på besøg og vil blive beværtet derude. Jeg synes, vi skal, netop som det ærede medlem fremhævede det, finde s  rimelig og god anvendelse for denne bygning, som vi kan, naturligvis inden for rammerne af det, testator har besluttet.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af *Kai Moltke* til udenrigsministeren:

„Agter regeringen også efter fremsættelsen af de nye oprørende terrorlove i Den sydafrikanske Union at fastholde sit hidtidige uholdbare standpunkt i FN gående ud på ikke at støtte vedt gelsesvedr rende økonomisk boykot, handels- og trafikblokade og andre sanktioner med det formål at få gentagne vedt gelses i FNs forskellige instanser respekteret?“

Kai Moltke: Når jeg har ønsket at rejse spørgsmålet om vor stilling til Den sydafrikanske Union, er det, fordi der er indtruffet to temmelig alvorlige begivenheder d r i den sidste tid.

Man har jo i FN-kredse længe opretholdt håbet om, at det igennem direkte påvirkning og fredelig forhandling ville lykkes at få Sydafrika til at ændre sin holdning. Netop i dag for fjorten dage siden indløb der fra Den sydafrikanske Unions udenrigsminister, E. Louw, et svar på FNs henvendelse om to komiteer. Angående den ene, det såkaldte afkoloniseringsudvalg med hensyn til Sydvestafrika, svarede man blot, at man ikke ville samarbejde med FN. Sagen var henlagt til den internationale domstol i Haag, og f r en afgørelse forelå, havde FN ingen kompetence til at beskæftige sig med Sydvestafrika. Det andet område drejede sig om det særlige udvalg mod racediskrimineringen. Også her har

man svaret groft og brutalt til FN, at man anser dette udvalgs virksomhed for værende i strid med FNs pagt og for en indblanding i Sydafrikas indre anliggender.

Hertil kommer så, at der i de sidste terrorlove ligger en ny udfordring. Blandt de horrible paragraffer, man her har forelagt og fået vedtaget i det sydafrikanske parlament mod  n stemme, findes en paragraf om dødsstraf, som ikke alene gælder for terror, sabotage, men også for forhandlinger i udvalg om indgriben, anvendelse af magt for at få Sydafrika til at ændre sin politik. Det betyder i praksis, at i FNs formynderskabsomr de Sydvestafrika kan man d mmes til døden, hvis man efter 1950 i udlandet har drevet agitation for direkte indgriben. Det er så grov en udfordring til FN, at jeg har følt mig foranlediget til at spørge, om det er en holdbar situation, at Danmark stadig vender sig mod den linje med hensyn til sanktioner, som er vedtaget af generalforsamlingen som en henstilling vel nok til sikkerhedsrådet, og spørge, om man vil være med til at indtage en mere effektiv holdning, da det er tydeligt, at formålet med Sydafrikas politik er at sætte FNs autoritet i Afrika i almindelighed over styr og derved svække mulighederne for verdensorganisationens indgriben i konfliktspørgsmål af denne art.

Udenrigsministeren (Per Hækkerup): Det ærede medlem har ret i, at den nye skærpede lovgivning i Sydafrika, der netop er blevet vedtaget med alle stemmer mod  n, på uhyggelig og tragisk vis har sat den skærpede konflikt mellem racerne i Sydafrika i et dystert relief. Jeg beh ver næppe at gentage de udtryk for harme og afsky over udviklingen i Sydafrika, som ved flere lejligheder er fremsat af regeringen såvel fra denne talerstol som i De Forenede Nationer.

Om regeringens syn på udviklingen i Sydafrika kan ingen, heller ikke det ærede medlem hr. Kai Moltke, være i tvivl. Personlig forstår jeg også meget vel og nærer afgjort sympati for den aktion, som af danske ungdomsorganisationer sammen med ungdomsorganisationer i de andre nordiske lande er indledt med henblik på boykot af samhandel med Sydafrika. Men det problem, der har foreligget for regeringen,

[Udenrigsministeren.]

er — det tror jeg også det ærede medlem ved — mere kompliceret og indebærer alvorlige konsekvenser.

I den vedtagne resolution opfordres FNs medlemmer til at iværksætte en række tvangsforanstaltninger over for den sydafrikanske republik, herunder at afbryde de diplomatiske forbindelser, at spærre alle havne for skibe under sydafrikansk flag, at forbyde medlemmernes skibe at besejle sydafrikanske havne, at boykotte alle sydafrikanske varer samt at undlade at eksportere varer, herunder alle former for våben og ammunition, til Sydafrika og nægte alle sydafrikanske fartøjer landings- og passagerfaciliteter.

Disse tvangsforanstaltninger, som er omtalt i resolutionen, er af en sådan art, at de udtrykkeligt er forudset i FN-pagtens artikel 41 om ikke-militære tvangsmidler. Forudsætningerne for, at artikel 41 kan bringes i anvendelse, er fastlagt i pagtens artikel 39; her siges det, at der skal foreligge en trussel mod freden, et fredsbrud eller en angrebshandling. Det er interessant at konstatere, at plenarforsamlingens resolution ikke fastslår, at der er nogen af disse forudsætninger til stede. Situationen i Sydafrika, hvor uhyggelig og tragisk den end er, kan heller ikke siges, i sin nuværende fase i hvert fald, at udgøre nogen trussel imod den internationale fred; det vil sige, at de materielle betingelser for at iværksætte de tvangsforanstaltninger som er omtalt i resolutionen, ikke foreligger. På tilsvarende måde som de materielle betingelser ikke foreligger, foreligger de formelle betingelser heller ikke. Bestemmelserne herom findes i pagtens kapitel VII, der udelukkende tillægger sikkerhedsrådet kompetence til at træffe sådanne beslutninger. Pagtens artikel 11, stk. 2, giver vel plenarforsamlingen adgang til at drøfte alle spørgsmål, der vedrører opretholdelse af fred og sikkerhed, og også til at fremsætte forslag herom; men, hedder det udtrykkeligt i artiklen,

„ethvert sådant spørgsmål, der kræver

handling, skal henvises til sikkerhedsrådet af plenarforsamlingen, enten før eller efter at det har været drøftet.“

Når der i Sydafrikaresolutionen er tale om foranstaltninger af en art, som er forudset i artikel 41, kan der derfor ikke være begrundet tvivl om, at sikkerhedsrådet og kun sikkerhedsrådet er kompetent til at træffe bestemmelser herom. I det foreliggende tilfælde har en henvendelse til sikkerhedsrådet ikke været forsøgt.

Hele dette spørgsmål — det vil jeg gerne understrege — har været nøje overvejet både forud for og under behandlingen i FN. Vi har fra dansk side gjort en energisk indsats for at søge frem til et resolutionsforslag, der ville være acceptabelt for alle de lande, der er enige om at fordømme Sydafrikas politik. Desværre lykkedes det ikke. Jeg tror, at det ærede medlem vil være med i den almindelige enighed om, at det ikke kan være en naturlig opgave for et land som Danmark med det ansigt, vi gerne vil skabe og bevare i det internationale samfund, at vedtage eller medvirke ved resolutioner, som ikke følger FN-pagtens bestemmelser, og som derfor uundgåeligt må virke i retning af at nedbryde respekten i udlandet for den internationale retsorden, som vi under så stort besvær forsøger på at få bygget op inden for FNs pagt.

Jeg vil til sidst nævne, at på det nordiske udenrigsministermøde i Oslo i sidste uge var der da også fuld enighed om den vurdering af Sydafrikaresolutionens lovlighed, som jeg her har givet udtryk for.

Kai Moltke: Jeg takker den højtærede udenrigsminister for svaret. Jeg har ikke udtrykt mindste tvivl om, at man både fra regeringens og udenrigsministeriets side i høj grad fordømmer og misbilliger det, der foregår i Sydafrika. Men nu har vi haft denne debat siden 1946-47, og hvad det synspunkt angår, at der ikke i tilstanden findes nogen trussel mod freden, må jeg dog sige, at måske findes den ikke i dag, men når man ser på hele området dernede,

[Kai Moltke.]

kan man dog ikke være i tvivl om, at der, når der indtræffer en eksplosion i Sydafrika, meget let kan opstå tilstande, som drager andre afrikanske stater aktivt med ind i disse begivenheder, og det er vel for sent at beskæftige sig med en trussel mod freden, når krigen allerede er en kendsgerning.

Hvad angår det juridiske spørgsmål om sikkerhedsrådets myndighed her, opfatter jeg denne resolution fra generalforsamlingen som retningsgivende i den forstand, at man forventer, at sikkerhedsrådet på dette grundlag skal tage sagen op og iværksætte sanktioner.

Endelig vil jeg om de realpolitiske muligheder for en rigtig politik, som gang på gang har været drøftet, sige, at det jo ikke kan nytte noget at nægte, at modstanden og det manglende initiativ her stammer fra NATOs 4 ledende magter, USA, Storbritannien, Frankrig og Vesttyskland, og at disse stater, repræsenterende over 80 pct. af Sydafrikas handel og med milliardinvesteringer i Sydafrikas industri, på et hvilket som helst tidspunkt er i stand til at lægge et afgørende pres på Sydafrikas regering.

Udenrigsministeren (Per Hækkerup): Jeg vil gerne have bemærket, at i det, det ærede medlem sagde i anden omgang, ligger der i og for sig en erkendelse af, at retstilstanden er sådan, som jeg refererede den. Jeg håber, at det ærede medlem er enig med mig i, at når FN-pagten forudsætter en række forskellige foranstaltninger bragt i anvendelse, må disses anvendelse ske i overensstemmelse med de forudsætninger, FN-pagten selv angiver. Hvis de foranstaltninger, der her er tale om, bliver vedtaget af sikkerhedsrådet, er retsgrundlaget et andet, end det er med den resolution, som i dag kun er vedtaget af generalforsamlingen, og som ikke engang er lovligt vedtaget.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af Kai Moltke til udenrigsministeren:

„Hvordan er regeringens stilling til den søfarts- og handelsblokade, der på initiativ fra USAs regering gennemføres af de fleste vestmagter over for republikken Cuba — uanset den kendsger-

ning, at der mellem det sidstnævnte land og FN ikke findes nogen konflikt?“

Kai Moltke: Ja, jeg ville i og for sig gerne have fritaget den højtærede udenrigsminister for at skulle besvare et dobbeltspørgsmål vedrørende boykot og handelsblokade. Men det er min opfattelse, at det af tekniske grunde vil være rigtigt at skille de to problemer ad.

Når jeg rejser spørgsmålet om Cuba, er det ikke mindst inspireret af den højtærede udenrigsministers erklæring om, at sanktioner som økonomisk blokade, skibsfartsspærringer, handelsboykot o. s. v. er foranstaltninger, som FN først griber til, hvor der virkelig er tale om en aktuel krigstrussel. Men for Cubas vedkommende ser man, at de samme magter, som nægter at bringe noget pres i anvendelse over for Sydafrika, har gennemført denne temmelig hårde søfartsblokade, medens en række af de magter, som modsætter sig det, dog nægter at lade cubanske fly lande på deres territorier.

Derfor kunne jeg ønske, at den højtærede udenrigsminister gav et klart svar på, om man billiger denne optræden fra en del af Danmarks allieredes side.

Det er så meget mere nødvendigt, som USAs repræsentant i De Forenede Nationer, hr. Stevenson, ifølge New York Times for den 16. april erklærede, at han under sine rejser i Europa havde modtaget en eftertrykkelig og almindelig forsikring om, at de europæiske stater støttede den cubanske politik, USA hidtil havde ført.

Jeg vil gerne rette det direkte spørgsmål til den højtærede udenrigsminister: gælder denne forsikring også et tilsagn fra Danmarks regering over for USA om, at man yder fuld politisk og moralsk støtte til blokaden af Cuba?

Udenrigsministeren (Per Hækkerup): Jeg går ud fra, at det ikke er nødvendigt at minde om årsagen til de amerikanske foranstaltninger over for Cuba. Der er vel næppe heller grund til at minde om, at situationen omkring Cuba i efteråret skabte en overordentlig farlig international situation. Det tror jeg det ærede medlem vil være enig med mig i.

Jeg vil også gerne straks understrege,

[Udenrigsministeren.]

at der ikke er eller har været tale om nogen, som det ærede medlem i sit spørgsmål siger, søfarts- eller handelsblokade over for Cuba. I henhold til folkeretten betyder blokade en aktiv afspærring til søs af modpartens havne og kyster i en krigssituation. Den karantæneordning, der fra amerikansk side iværksættes i tiden fra den 24. oktober til den 20. november 1962, var ikke nogen blokade, idet den kun havde til formål at hindre indførsel af offensive våben, først og fremmest raketter og raketudstyr, til Cuba, medens der var fri passage for transportere til Cuba af al anden art.

Bortset fra den nu ophævede karantæneordning har man derimod fra amerikansk side truffet følgende forholdsregler af betydning for den internationale skibsfart på Cuba:

1) Dagen før karantænen iværksættelse underskrev præsident Kennedy dette års udlandshjælpslov, hvori indgår en bestemmelse om, at der ikke kan ydes våbenhjælp eller økonomisk bistand til noget land, der sælger eller tillader et i det pågældende land indregistreret skib at transportere varer af militær eller stragegisk art til Cuba.

Dette er uden betydning for Danmark, der ikke eksporterer varer af denne art til Cuba. Desuden vil de lande, der medvirker til at forsyne Cuba med andre varer, i henhold til denne lov blive unddraget hjælp under det amerikanske økonomiske hjælpeprogram. Denne sidste bestemmelse om andre varer er heller ikke aktuel for Danmark, der som bekendt ikke modtager økonomisk bistand fra USA.

2) Allerede inden Cubakrisen og karantæneordningen overvejede den amerikanske regering at indføre en række bestemmelser med henblik på at formå udenlandske rederier til at afstå fra besejling af Cuba. Kun én af de overvejede bestemmelser er faktisk blevet gennemført. Den går ud på, at skibe, der siden 1. januar 1963 har anløbet Cubas havne, ikke vil kunne chartres til transport af laster finansieret af den amerikanske regering.

3) Endelig er der det faktiske, men meget betydningsfulde forhold, der i og for sig ikke vedrører den amerikanske regering, at skibe, der besejler Cuba, risikerer vanskeligheder ved senere anløb af amerikan-

ske havne, bl. a. derigennem at amerikanske havnearbejdere nægter at losse og laste sådanne skibe.

For så vidt angår de to sidstnævnte problemer, er situationen den, at rederierne selvstændigt må afgøre, om de vil rette sig efter de amerikanske bestemmelser eller undlade at efterkomme disse og derved bl. a. udsætte sig for boykot i amerikanske havne og for ikke at kunne få andel i amerikanske regeringslaster. Den danske regering har ikke nogen indflydelse herpå; det bestemmer de danske rederier selv.

Da det ærede medlem har spurgt mig om den danske regerings stilling, kan der måske være grund til at understrege, at regeringen naturligvis ikke har mulighed for at blande sig i de amerikanske beslutninger om, under hvilke betingelser USA ønsker at yde fremmede magter våbenhjælp, og under hvilke betingelser fremmede skibe kan fragte ladninger finansieret af den amerikanske regering. Det samme gælder beslutninger truffet af private organisationer på det amerikanske arbejdsmarked. Heller ikke det har vi nogen mulighed for at blande os i. Jeg vil gerne tilføje, at regeringen i sin tid, da diskussionen om indførelsen af restriktioner for tredjelandes sejlads på Cuba var på sit højdepunkt i USA, over for den amerikanske regering på linje med en række andre søfartsnationer gav udtryk for betænkeligheder i anledning af de dengang påtænkte restriktioner, fordi disse i en vis udstrækning syntes at ville komme i strid med principperne om den frie skibsfart. Som nævnt blev der imidlertid kun iværksat moderate restriktioner over for den internationale skibsfart, der mig bekendt ikke har rejst større problemer for andre lande.

Kai Moltke: Jeg takker den højtærede udenrigsminister for svaret, og jeg håber, at de betænkeligheder, som var til stede på højdepunktet, fortsat er til stede hos den danske regering, og at man vil finde kanaler til også fortsat at give udtryk derfor.

Jeg er fuldstændig klar over, at vi ikke har den stramme blokade, der oprindeligt var, men der er tendenser til ny stramning; amerikanske blade har i de sidste uger åbenlyst bebudet, at man vil lægge pres på f. eks. Latinamerika, så der kun udføres madvarer og medicin til Cuba, medens

[Kai Moltke.]

udførslen af alle andre varegrupper fra Latinamerika til Cuba standses. Derfor er det måske på sin plads at være lidt på vagt.

Jeg er selvfølgelig fuldstændig enig med den højtærede udenrigsminister, hvad angår den kritiske situation og den fare for krigerske begivenheder, som bestod i oktober, men givet er det vel, at man siden den tid har haft en afslapning, som burde følges op, og at man, hvad angår vareudveksling og skibsfart, bør gøre USA opmærksom på det dårlige eksempel, der er vist offentligheden.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af *Juul Madsen* til finansministeren:

„Vil finansministeren foranledige, at der gives refusion for omsætningsafgiften ved ombygninger af landbrugsejendomme efter de samme regler, som gælder for tilbygninger m. v.?”

Juul Madsen: Da lovforslaget om den almindelige omsætningsafgift var til behandling, var der enighed om, at afgiften ikke skulle omfatte byggeriet, det være sig beboelsesejendomme, fabriksbygninger eller avlsbygninger i landbruget. Da byggematerialer imidlertid skal indkøbes i beskattet stand, administreres afgiftsfritagelsen på den måde, at bygherren, efter at byggeriet er afsluttet, modtager en godtgørelse i form af et m²-tilskud, der er afstemt efter byggeriets karakter. Denne afgiftsfritagelse gælder dog ikke for alt byggeri. I finansministeriets vejledning vedrørende den almindelige omsætningsafgift er det således meddelt toldkammerene, at reparations- og vedligeholdelsesarbejder samt ombygninger ikke kan opnå denne godtgørelse.

Det er formentlig korrekt, at vedligeholdelses- og reparationsarbejder er undtaget, men det giver menigmand anledning til megen undren, at store, kostbare ombygningsarbejder er belastet med omsætningsafgift, medens f. eks. en beskeden tilbygning måske til det samme store ombygningsarbejde er fritaget for den samme omsætningsafgift.

Jeg kender naturligvis godt den officielle begrundelse, nemlig at embedsmændene,

der har udarbejdet den omtalte vejledning, er af den opfattelse, at materialeforbruget kun udgør en ringe del af de samlede omkostninger. Embedsmændene har altså her sat ombygning lig med reparation og vedligeholdelse. Denne antagelse vil jeg gerne have lov til at rokke ved. Personlig har jeg gjort den erfaring, at forholdet mellem arbejdsløn og materialeforbrug er nogenlunde det samme for ombygninger af en vis størrelse og egentligt nybyggeri. Denne opfattelse har jeg yderligere fået bekræftet ved henvendelse til et arkitektfirma med landbrugsbyggeri som speciale og i øvrigt ved samtaler med andre, der har foretaget ombygninger af en vis størrelse. Jeg har derfor svært ved at se en egentlig begrundelse for bestemmelsen vedrørende ombygning, og jeg må understrege, at den i høj grad rammer landbrugsbyggeriet.

Der foregår jo i disse år et omfattende byggeri i landbruget, hvor nye driftsmetoder og ønsket om en rationalisering af arbejdet i landbrugsbedrifterne nødvendiggør ombygning af de bestående bygninger i meget stort omfang. Hertil kommer udnyttelsen af de mange tomme bygninger, der som følge af de ændrede driftsmetoder nu skal anvendes til andet formål end det hidtidige. Det drejer sig som allerede nævnt om meget store investeringer, og det er derfor forståeligt, at der hos landmændene er en ikke ringe irritation over, at de her er udsat for en forskelsbehandling med henblik på deres byggeproblemer, som ikke gælder det almindelige byggeri.

Jeg er af den opfattelse, at det er påkrævet med en ændring af omsætningsafgiften vedrørende dette — det må jeg have lov at understøtte — meget vigtige byggeområde. Jeg skal derfor stille det spørgsmål til den højtærede finansminister, om finansministeren vil foranledige, at der gives refusion for omsætningsafgiften ved ombygninger af landbrugsejendomme efter de samme regler, som gælder for tilbygninger m. v.

Finansministeren (Poul Hansen): Loven om almindelig omsætningsafgift indeholder en bestemmelse om, at finansministeren bemyndiges til efter forhandling med boligministeren at fastsætte regler for, i hvilket

[Finansministeren.]

omfang der kan ydes godtgørelse for afgift, som er betalt af materialer, der er anvendt til opførelse af bygninger.

Godtgørelsen ydes for landbrugsbygninger, hvad enten der er tale om nybygninger eller tilbygninger, efter tilsvarende regler som for andet nybyggeri m. v. Jeg ved, at landbruget mener, at disse regler, der er nærmere udformet i finansministeriets bekendtgørelse af 26. februar 1963, er til ugunst for erhvervet. Landmændenes økonomiske forhold medfører, at der kun i mindre omfang gennemføres nybyggeri og tilbygninger, og at forbedringer af produktionsanlægget — i modsætning til, hvad der er tilfældet for industrien — almindeligvis finder sted ved ændringer af de bestående bygninger, f. eks. ved ombygning af eksisterende lader til stalde. Det er ikke udelukket, at landbruget kan have ret i sin påstand. Forskellen i omfang af nybygninger og ombygninger inden for industri og landbrug skyldes nok i hovedsagen, at industrien er et ekspanderende erhverv.

Lad mig minde om, at loven alene giver finansministeren bemyndigelse til at fastsætte regler om godtgørelse af omsætningsafgift for materialer, der er anvendt til opførelse af bygninger. Hvis der tillige skulle udbetales godtgørelser for bygningsforbedringer, herunder ombygnings- og reparationsarbejder, måtte der en lovændring til.

Man har i det kontaktudvalg, der i finansministeriets omsadministration er nedsat til drøftelse af landbrugets afgiftsproblemer, sammen med landbrugets repræsentanter drøftet de tekniske muligheder for at give landbruget godtgørelse også for ombygninger. Landbruget har imidlertid under disse drøftelser ikke ment at kunne udskille egentlige ombygninger fra rene reparationsarbejder. Dels ville det kræve en definition af ombygninger, som det ikke har været muligt at opstille, dels ville en sådan ordning kræve en vidtgående syningsordning, som landbrugsorganisationerne ikke har ment at kunne forsvare. Landbruget har derfor foreslået, at omsætningsafgift af materialer skulle refunderes for såvel forbedrings- som reparationsarbejder, således at toldkamrene udbetalte en fast procentdel af regningsbeløbet for materialer, sva-

rende til den betalte omsætningsafgift. Udbetalingen skulle betinges af en erklæring om, at materialerne er anvendt til forbedring eller reparation af driftsbygninger i landbruget, og kontrollen med ordningen skulle foretages ved stikprøvevis eftersyn af materialernes anvendelse. En sådan ordning ville koste statskassen ca. 11 mill. kr. årligt.

Jeg må imidlertid ligesom administrationen tage afstand fra en sådan ordning af følgende grunde: den vil påføre toldkamrene et meget stort arbejde med at eftergå titusinder af godtgørelsesandragender om året, og selv en delvis kontrol i et blot nogenlunde forsvarligt omfang vil toldvæsenet ikke kunne påtage sig. Hertil kommer, at toldpersonalet vanskeligt kan vurdere materialernes anvendelse. Endvidere vil det i mange tilfælde med en engrosafgift ikke være muligt at beregne, hvor meget afgiften i virkeligheden har udgjort, og endelig kan man ikke se bort fra, at en sådan ordning for landbruget ville give anledning til tilsvarende krav fra andre erhverv, som det så ville være vanskeligt at afvise.

Juul Madsen: Jeg takker den højtærede finansminister for svaret og for den forståelse for det problem, jeg rejste, der synes at ligge i finansministerens svar.

De sidste bemærkninger, finansministeren kom med, havde jo først og fremmest relation til begrebet vedligeholdelsesarbejder og reparationer. Jeg vil gerne fastholde, at der er et særligt problem og et særligt behov med hensyn til almindelige ombygninger, og jeg forstår, at det, der er problemet, er adskillelsen mellem reparationsarbejder og ombygninger. Som den, der i praksis har været med til at foretage disse ting og har set dem mange steder, og som ved, hvilken forskel der er i beløbsstørrelsen — det ene er et lille beløb og det andet et meget stort beløb — og at materialeforbruget er det samme som ved nybygninger, mener jeg imidlertid, det må være muligt på dette som på så mange andre områder at finde frem til en adskillelse mellem reparationer og vedligeholdelse og ombygninger. Det kan ikke være rigtigt, at de store og påtrængende ombygninger med meget store

[Juul Madsen.]

investeringer skal rammes af en omsætningsafgift, fordi man ikke kan finde frem til en definition af begrebet ombygning.

Finansministeren (Poul Hansen): Jeg kan kun svare det ærede medlem, at de meget sagkyndige, som har beskæftiget sig med disse problemer, altså i realiteten har måttet give op heroverfor, i alt fald indtil videre. Jeg går dog ud fra, at man fortsat drøfter disse problemer. Om der kan findes en løsning, ved jeg ikke, og jeg tvivler derpå, men jeg er da meget tilgængelig for en diskussion om emnet, hvis man skulle kunne nå frem til, om jeg så må sige, en teknisk løsning.

Hermed sluttede spørgsmålet, og spørgetiden var dermed til ende.

Den næste sag på dagsordenen var:

Spørgsmål om fremme af forespørgsel til ministeren for offentlige arbejder af Holmberg, Ninn-Hansen m. fl.

(Forespørgslen findes i tidenden sp. 5144).

Formanden: Hvis ingen gør indsigelse mod fremme af denne forespørgsel, betragter jeg tingets samtykke dertil som givet. (Ophold). Det er givet.

Den følgende sag på dagsordenen var:

Anden (sidste) behandling af forslag til folketingsbeslutning om Danmarks ratifikation af den på De Forenede Nationers konference i Genève i 1958 om retsordenen på havet undertegnede konvention om den kontinentale sokkel.

(Første behandling af forslaget (nr. IX) findes i tidenden sp. 4830, udvalgets betænkning i tillæg B. sp. 779).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Sagen sattes til forhandling.

Nina Andersen: Som det fremgår af udvalgets meget korte betænkning, har vi afholdt to møder og haft et samråd med

udenrigsministeren, hvorunder vi havde en særdeles interessant menings- og tankeudveksling.

Jeg finder imidlertid anledning til at ledsage min anbefaling af vedtagelsen af forslaget til folketingsbeslutning med en enkelt bemærkning, en enkelt henstilling til ministeren, nemlig denne, at ministeren foranlediger, at den danske tekst gennemgås, således at man er absolut sikker på, at den dækker det, der findes i den oprindelige konventionstekst. Årsagen hertil er, at der i artikel 2, stk. 4, findes en oversættelse af de franske ord „ressources non vivantes“ og de engelske „other non-living resources“ til de danske „andre uorganiske forekomster“.

Et af udvalgets medlemmer, som på dette område er særdeles velbevandret, gjorde opmærksom på, at man meget vel kan have ikke-levende stoffer, der alligevel teknisk betragtes som organiske, f. eks. olie, hvad der vel i denne forbindelse ikke er uden interesse.

Selv om vi ved, at det altid vil være teksten på originalsproget i en konvention, f. eks. engelsk eller fransk, som vil blive lagt til grund ved en fortolkning, finder vi på den nævnte baggrund alligevel, at det er rigtigst, at man finder det mest dækkende udtryk på dansk, og jeg henstiller derfor, at ministeren foranlediger oversættelsen gennemgået endnu en gang.

Udenrigsministeren (Per Hækkerup): Jeg skal gerne følge det ærede medlems henstilling, men kan oplyse, at efter forhandlingen i udvalget har jeg allerede imødekommet ønsket, og vi har i udenrigsministeriet meget nøje gransket, hvad der skal forstås ved det engelske udtryk „non-living resources“.

Jeg må måske have lov at oplyse, at „Ordbog over det danske Sprog“ oplyser, at „uorganisk“, som vi har oversat udtrykket med, er det modsatte af „organisk“, der defineres således: a) som er i stand til at udføre livsfunktioner, b) levende, c) (kemisk) som angår, vedrører, består af de stoffer, der kan indgå som en bestanddel af dyre- og plantelegemet.

Det må herefter afhænge af det enkelte tilfælde, om der kan sættes lighedstegn mellem „ikke-levende“ og „uorganisk“.

I den danske delegations beretning fra